

LA TRALLA

5.

Canuda, 15, pral.

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per las aspiracions del Nacionalisme, qualsevolga que sia llur pensar y sentir en materias religiosas, políticas y socials. (DECLARACIÓ DE LA VII ASSAMBLEA DE LA UNIÓ CATALANISTA).

En Francisco Pi y Margall

El dia 29 d'aquest mes s'escau el IV aniversari de la mort del inoblidable autonomista En F. Pi y Margall.

La seva figura venerable aparegué als nostres ulls, quan sa darrera vinguda á Barcelona (realisada pera presidir els nostres Jochs Florals), com un recort d'époques passadas, com un testimoni de la evolució gegant que la societat catalana ha efectuat en cinquanta anys.

La seva percepció extraordinaria no gens mimvada pel pes dels anys y las amargors de la seva vida de lluya, li evidenciá que la nova generació havia sabut comprender lo que's caduchs de la seva no han pogut capir mai. En els ulls li varem coneixer la sorpresa agradosa que li causava veure tot aquell aplech reunit en la gran Sala de la nostra Llotja, aclamant á Catalunya y á la seva llibertat, mentres las augustas notes dels Segadors, bellament confosas ab las enèrgicas de la Marsellesa, omplian las històriques voltas del antich Consulat de Mar.

En els ulls del gran apóstol del Federalisme, en els seus ulls intelígents y dolsos, hi varem llegir la satisfacció ab que veia granar la llevor que ell havia sembrada, y de llabis d'ell cullirem la manifestació de la seva sorpresa de veure com era en terra catalana que floría lo que ell s'havia empenyat en sembrar en els solchs rebechs de las terras castellanas.

Y llavors fou quan la revelació se feu en el seu esperit, y vegé que un gran moviment nacionalista se removia en las estretors relatives d'aquella Sala. Y en el fons del seu cor degué comprender que l'ideal llibertador de Catalunya anava molt més enllà que las sàbias, pero massa estretas, constitucions del seu programa de 22 de Juny, y valent com era y generós y d'esperit amplíssim, proclamá l'affinitat del nostre moviment ab el que ell havia dirigit per espay de tants anys, regoneixent en el Nacionalisme la derrera paraula en materia de progrés y d'avens en tots els ordres.

Si en la plenitud de la seva vida hagués tingut en Pi y Margall per seguidors als homes que forman la novella generació, á ben segur que la seva vida no haguera estat un cùmul d'amarguras com fou. A ben segur que trobant en Catalunya l'únic núcleu del Estat que viu y treballa y té aspiracions enlaiyadas, hauria abandonat per sempre més las terras ermas que ell volgué conresar, y llavors totes las seves activitats y energías no s'haurian estrellat, com s'estrellaren, contra la estúpida indiferència d'una rassa sense ideals ni aspiracions, tota ella malalta y anémica d'esperit, devinguda incurable d'ensà de molts anys.

Auy LA TRALLA, al remembar la trista data de la mort del ilustre patrici, s'honora publicant el derrer retrat del Mestre, y fa manifestació del seu respecte y admiració vers el consequent polítich, el sincer federal, el incansable apóstol, que si en vida fou combatut pels que's deyan sos meillors amichs, es plorat en mort pels que sense dirlo saben apreciar las grans qualitats que possechia y la part important que sus doctrinas varen pendre en el Renaixement de la nació catalana.

LA REDACCIÓ

FRANCISCO PI Y MARGALL

† EL 29 DE NOVEMBRE DE 1901

En Pi y Margall nacionalista

Confieso que no estoy mucho por las grandes naciones, y estoy menos por las unitarias.

Hoy mismo están más respetados los fueros de la humanidad en las pequeñas que en las grandes naciones, en las naciones federales que en las unitarias.

Después de diez años de guerra con Cataluña, hubimos de ganarla por medios que en nada honraron las armas de Castilla.

En los pueblos que no deben su origen al pacto ¿por qué no decirlo? cuando se encienden guerras como la de Portugal, el derecho está en las provincias contra la nación, y no en la nación contra las provincias.

A lo que decididamente me opongo es á que, forzando la marcha de las cosas, se quiera la unidad donde no la consentan la diversa vida y tal vez los encontrados sentimientos de las provincias.

No será solo el individuo el que reivindique eternamente su autonomía; reivindicarán la suya todos los grupos sociales, y no faltarán, en tanto que la alcancen, ni causas de anarquía ni gérmenes de guerra.

Si las grandes naciones se hubiesen constituido y conservado sin menoscabar la

autonomía de las pequeñas, ¿habrían pasado por tantas vicisitudes?

Cataluña llevó fundamentalmente su resistencia hasta la temeridad por defender y sostener sus fueros.

No consiguió Cataluña que en esa paz (la pau d'Utrecht) se estipulara la conservación de sus libertades; y no pudiendo resignarse á perderlas, se decidió, sola y sin sus aliados, á seguir peleando contra España y Francia.

Por más de un año prolongaron aún los catalanes la lucha, lucha sangrienta y feroz, en que nadie daba cuartel ni lo pedía;

Barcelona era, como siempre, el alma del movimiento. Bloqueada por mar y tierra, rechazaba toda idea de averencia. No quería negociar sino bajo la condición de que se le conservasen los fueros; y como no se les concediesen, se mostraba resuelta á morir sepultada en sus ruinas. Cayeron al fin sobre ella todas las tropas de que el rey disponía, inclusas las que al efecto había traído de Italia y Flandes. No cedió ni á los rigores del sitio ni al bombardeo. Se mantuvo en pie contra todos los asaltos parciales; y ya que se vió atacada por todas partes de cincuenta compañías de granaderos y cuarenta batallones, se defendió de batería en batería, de calle en calle, de casa en casa, vertiendo á torrentes la sangre. Sucumbió solo ante el incendio. Mandó el duque de Berwick, jefe del ejército

sitiador, que se pusiera fuego á las casas, y sólo así logró reducir aquellas almas rebeldes. Allí, en aquel fuego ardieron, no solo las instituciones de Cataluña, sino también la libertad de España. Se había alcanzado ya la unidad política, pero la unidad en el despotismo. ¡Progreso lamentable! ¡Triste victoria!

Europa está indudablemente condenada á tocar más ó menos tarde los resultados de su imprevisión y de sus crímenes, como no se apresure á reconstituir sus pueblos sobre el principio de la autonomía y á unirlos luego por la federación en un solo pueblo;

(De diversas publicacions sevæs)

L'amor á la llengua ns va encomanar l'amor á la terra; y ben aviat van ressonar cants delitosos d'entusiasmés y de poesia per aquells temps de Catalunya, quan, senyora de sa casa, 's feya las lleys y vivia á l'ombra de las propias institucions.

Perqué, van preguntar alashoras alguns compatricis, no hem de viure independents com vivian ab els Comtes de Barcelona? Per qué no hem de tenir al menos aquella autonomía de que ab els reys d'Aragó y fins ab els de Castella fruhiam? Las nostras institucions no las vam perdre sinó després de llarga lluya contra nosaltres sostinguda per las armas de dos regnes.

Seria bo per totas las regions rompre la centralisació tirànica y sense solta que avuy las lliga y opimeix. Las qui ja son avansadas progressarian rápidament; las més endarreridas sortirian del seu ensopiment al veure que la seva instrucció y la seva riquesa no havian d'esperarla del Estat sino de las propias forses.

Totas son dignas de ser autònomas; pero no'm cega la passió si arriba á dir que pocas necessitan serho més que Catalunya.

Fins á dintre del régime actual te una fesomía propia que la fa diferenta de las altres regions. Llengua, literatura, lleys, industria, costums, tot li dona un aire característich.

Si aixó es Catalunya sota'l jou de la centralisació que la enconeix, veieu lo que seria lliure y autònoma.

(Del seu discurs dels Jochs Florals)

"La Publicidad" difamant á n'en Pi y Margall

Per més que regiressin nostres enemichs la prempsa catalanista no hi podrian trobar may la més petita ofensa contra en Pi y Margall, qui no va combatre tampoch may als catalanistas, pero en cambi es travall sumament fàcil el trobar entre'l's "Ecos polítics," de *La Publicidad* infinitat d'infamias y calumnias contra'l venerable mestre del Federalisme.

Nostres enemichs y difamadors son els mateixos que difamavan y insultavan á ne en Pi y Margall; per lo tant sos insults y calumnias ens honran immensament.

Y notin nostres llegidors que's textos que aném á copiar no corresponen á números seguits, sinó que del primer al últim hi va un any de diferencia; lo que demostra que no eran consecuencia de cap diferenciació momentània y passatgera, sinó d'una campanya continuada, que va durar tant com la vida del apóstol venerable qual mort avuy commemorém.

Vegis la prova de nostres afirmacions. *Publicidad* del dia 28 de Janer de 1896:

"Los mambises bizcaitarras de Bilbao han celebrado un banquete.

En él prohibieron la entrada á los periodistas.

Suponemos que allí se darían vivas á Maceo y á Matagás, y se harían votos por el triunfo de los foragidos rebeldes.

Entre Pi y Margall, los bizcaitarras y los cuatro gatos que aquí tenemos, que también están en espíritu con los insurrectos, habría para hacer una zarzuela que se podría titular *Tontos y traidores*.

"Que's hi resulta? ¡En Pi y Margall tratan de tonto y traidor per *La Publicidad*! En cambí vosaltres sou massa vius, encare que no arribin may ni á la sola de la sabata del home á qui tant insultaren.

Y en quant als cuatro gatos d'aquí ja veus que han fet cria. ¡Y lo que criaran...!

Diu també en altre lloc del mateix número:

"Es fatalidad la del Sr. Pi. Se está callado mientras las cosas del país van mal. Parece que entonces no tiene misión alguna. Pero así que hay una esperanza de que todo se mejore, sale él con su *Nuevo Régimen* á dar una campanada.

Ahora con lo de la guerra de Cuba está haciendo una labor patriótica.

Cuando los insurrectos parece que comienzan á ir de capa caída, sale él en su periódico diciendo que un pueblo que lucha por su independencia (el cubano) es y debe ser siempre respetable.

Eso es bueno para dicho en los periódicos filibusteros y en los de todos los enemigos de España.

A pueblos así se les defiende moral y materialmente.

Por lo tanto el Sr. Pi debiera ir á Nueva York á dirigir el periódico de los mambises Patria.

Y allí aprendería á renegar de España y de los españoles.

¡Que hombre de Estado y de Gobierno haría el bueno de D. Francisco!

El que vió impertérito en 1873 como se deshacia España, no ha de ver con simpatía la insurrección de una provincia que nos cuesta sangre y dinero?

Por una parte es bueno que D. Francisco hable en este sentido, porque con un hombre así quién que de español se precie querrá ser federal.

Buena andaría la federación el dia que se plantease.

¡Que casa de locos!

Y aném seguit.

Publicidad del 12 de Mars de 1896:

"No es censurable D. Francisco (Pi y Margall) por lo que ha hecho con los federales, si no por lo que pretende hacer con los cubanos. Eso es ser algo más que ilustre faccioso."

Primer el tractava de faccioso; ara ja es algo más.

Y endavant.

Publicidad del 6 d'Octubre de 1896:

"El Sr. Pi y Margall publica en su periódico una filipica contra los centralistas y zorristas.

Hablando de lo que ha dicho el Sr. Salmerón de que hoy mientras tengamos la guerra de Cuba, ninguno que se precie de español debe sublevarse, pregunta el órgano del señor Pi "que si la guerra de Cuba dura diez años habrá que vivir diez años arma al brazo para no comprometer los intereses de la patria. Termina preguntando si debe sacrificarse en una guerra estéril la flor de la juventud española, y si se debe cometer la iniquidad de exigir tan solo á la plebe tan hondo sacrificio.

Esta vez el Sr. Pi ha estado inopportuno.

Este artículo debió haberlo publicado cuando se embarcaban nuestras tropas.

Hasta ahora siempre que ha escrito en el

Nuevo Régimen ha sido para inutilizar algo, DIOS SABE POR CUENTA DE QUIÉN.

Esta vez se ha retrasado un poco.

Aquest *Dios sabe por cuenta de quién*, es de lo más criminal y mala fe que hem vist estampat en el diari més poca vergonya de Barcelona.

Per conta d'aquí travallava en Pi y Margall? Contestéu difamadors de tots els homes honrats: Per conta dels cubans sublevats? perque suposo que no seria per conta dels jesuitas. Vosaltres sí que sou capassos de vèndreus la conciencia fins al mateix moro Muza ó al Czar de Rusia, si os la volgues comprar. En Pi y Margall no's venia. No escribia ni traballava per conta de ningú sinó que exposava lo que li dictava la seva conciencia.

Y acabém que fins fàstich me fa el remoure el llot de tanta porqueria.

Publicidad del 22 de Desembre de 1896:

"La nota cómica.

El Sr. Pi y Margall ha publicado una circular en la que se dice que urge el reorganizar el partido federal en España, pues cuando el país está en situación crítica y pueden sobrevenir acontecimientos importantes ha de constituir aquel partido una esperanza, para lo qual es menester que se reorganice.

Bien andarán las cosas cuando D. Francisco se resuelve á exhibirse.

Nunca lo hace sino cuando puede estorbar algo.

También es sino de hombre.

Y consti que'n trobarfam á centenars, puig en vida de'n Pi y Margall sempre que'n parlava *La Publicidad* era pera insultarlo.

Com poden haver vist per los anteriors trossos que hem reproduït, desde tonto, traidor, faccioso, mambis, etz. etz. casi han agotat el repòrtori; y si no hagués mort hau-

rían seguit tractantlo de la mateixa manera. Pero ara ja no'ls hi fa cosa y veurán com li farán vetlladas necrològicas, y sa memòria servirà de reclam pera acoblar la gent pera... insultar als nacionalistes y fins pera enviar un telegrama á n'el Judas de la República Federal á n'en Salmerón l'enemic més traidor d'en Pi y Margall.

¡Y qu'encaire hi hagi homes que tot dientse federales segueixin als eterns difamadors del polítich més honrat, y qu'esperin una república portada pels que sempre s'han distingut com á calumniadors!

Nó, els homes de *La Publicidad*, que avuy son els que mangoneixen la Fraternitat Republicana, no son dignes ni de posar-se á la boca el nom d'en Pi y Margall.

Sols nosaltres, els nacionalistes catalans, ó si's vol els nacionalistes de tots els països, som els únichs que tenim dret á rendir un tribut d'admiració y respecte al home á qui sempre hem admirat y respectat.

No gasteu més hipocresia y feu constar ben alt com en Pi y Margall era vostre enemic, com ho som tots els nacionalistes, com ho serán tots els homes que defensin ideals de llibertat en contra de vostras mesquinas aspiracions de repúblicas unitàries, militaristas y antidemocràticas, que parteixen de la base de que uns pobles tenen de estar governats y explotats per altres pobles, y que la llibertat no té de ser consecuència de la voluntat nacional dels pobles lliures, sinó que'n ha de venir d'un govern de Madrid que'n la administrarà á raccions (segons sa voluntat) sense fer gens de cas de la gana que nosaltres tinguessim. Però aneu fent, que'l poble ja vos va coneixent y cada dia vos coneix més.

MARCEL RIU

ALS CIUTADANS HONRATS

LA SALVATJADA DEL DISSAPTE ◆ FARSAS DESMENTIDAS ◆ EL TRIOMF DE LA VERITAT

May hem mentit!

Invoqué la nostra honradeza, la nostra sinceritat, el nostre regonegut amor á la veritat, la nostra ploma sens mácula, pera desmentir categorícamet als que tenen una historia d'infamias, als que probadament han faltat á la veritat en quantas ocasions aquesta's girava contra d'ells, als que s'han venut mil cops la seva ploma pera posarla al servei dels enemichs del poble, com ho hem probat en diversas ocasions, y com se recordarà si's te memoria, en ocasió d'en Marzo, d'en Portas, d'en Weyler, d'en Polavieja y d'altres que han sigut desgraciadament célebres y coneguts com á butxins dels obrers y dels aymants de la llibertat.

Nosaltres, defensors entusiastas d'un gran ideal que enclou la lliure acció dels pobles y dels individuos, som els que desmentim als autòcratas disfressats de republicans que un dia han sigut anarquistas, que més tard s'han convertit en socialistas y en llibertaris y en republicans y finalment havian intentat ferse nacionalistas preventivament á l'avansada que vindrà indefectiblement el dia que l'esperit generós del proletariat català se llenará ardiment á la defensa de la llibertat de la terra pera conseguir aixís la seva propia individual.

D'una part, donchs, exigim als homes honrats, als desapassionats, als verament republicans, que creguin la nostra paraula honrada, garantida per una historia periodística intatxable, enfront de las afirmacions descaradamente falsas dels que á la seva historia periodística plena de tacas y de infamias hi poden juntar el despit que 'ls hi produueix l'allunyament dels homes honrats, dels republicans sincers que cansats d'esperar la revolució que 'ls hi prometian y desenganyats de véure estableerta la República que esperavan, han vist clar que eran objecte d'un timo miserable per part dels que s'havian erigit en amos y sobirans de la conciencia dels obrers catalans.

Han mentit un altre cop. Han falsejat la veritat pera poder aixís justificar la salvatjada que, moguts per la ràbia y'l despit, varen realisar, no pas obrers, no pas republicans moguts per un sentiment sincer encare que fos sentiment d'odi, no, sinó per quatre pinchos á sou, perfectament ocultats entre las tenebres, sense donar la cara, amagant-se perfidiosament com assessors de camí ral.

Els obrers catalans, els republicans que ho son de bona fe, els que professan un ideal de tot cor, si algun cop moguts per un malentès, ó per passions irresistibles, obcecats

y atiats per aquestas passions creguessin que 'ls nacionalistes som una forsa oposada que som els seus enemichs, y creguessin que calia acabar ab nosaltres, vindrian á nosaltres front á front, ab el pit obert y la cara ben alta, sense amagarse en la fosca, sense prevalders de la oportunitat d'esser nosaltres indefensos, sense esperar ocasions fortuitas en que alegats ordenadament anavam á saludar á la entitat capdal del Nacionalisme, á la democrática Unió Catalanista que sempre ha tingut las simpatias de tots els homes aymants de la llibertat.

Els homes honrats, fins quan son moguts per passions invencibles per la humana naturalesa, son sempre honrats, y 'l dictat d'assessí de que s'han fet mereixedors els agents de la voluntat del César de cartró, no'ls hi escaufa, mal que haguessin mort, mal que haguessin ferit á altres ciutadans honrats.

Els homes, donchs, que usan de procediments indignes com els que usaren els factors de la salvatjada del dissapte avantpassat, son també capassos de mentir ab el cinisme que ha mentit el seu diari al donar compte del fet.

No per ells, ni per pendlens satisfacció es per lo que'n plau puntualizar els fets, fer ressortir las contradiccions y sortir en defensa de la veritat, no per ells ni per nosaltres, sino per aquest poble que noble de sentiments com és, se creurá planament lo que *La Publicidad* explica ab tan descaro, puig no concebirán que hi hagi gent tan perversa y despreocupada que pugui transgessar fets y falsejar las cosas ab la miserabile serenitat que *La Publicidad* ho fa.

Per aquest motiu, sortim avuy, y ja que LA TRALLA es llegida en tallers y fàbrics, sia cada un de sos lectors un medi que contribueixi á fer triomfar la veritat, tan atropellada y escarnida pels que pomposament s'anomenan defensors de la integritat de la Pàtria y que potser ho sian, en efecte, puig hi han coses tan falsas que sols els falsaris poden defensarlas.

LA REDACCIÓ

Son els mateixos

Els criminals cobarts, els sense entranyas que ahir descarregaren son servilisme brutal en la persona del nostre company Llorens, han tornat á repetir son procedir salvatge, de serp enverinada, amparats, altra volta, en la fosca de la nit y en la noblesa

de la nostra gent, que ab el cap alt y'l pit enfora, s'ha cregut prou á resguardar, fins ara, ab sos honrats ideals sempre embolcallats per la llibertat y la tolerancia.

Dissapte passat, á la sortida del sopar del Frontó Comtal, una ordenada manifestació Nacionalista va dirigir-se Rambla de Catalunya avall y, PASSANT PER LA RONDA DE LA UNIVERSITAT, s'estacionà sota's balcons de la UNIÓ CATALANISTA ahont en Roig y Pruna dedicà una sentida mostra d'adhesió á la capdal entitat del Nacionalisme, entremitj dels xardorosos aplaudiments dels que l'escoltaven.

La paraula d'en Roig y Pruna's vegé trencada per las barroeras imprecacions que llenava un grup estacionat prop del carrer de las Corts Catalanas. Alashoras, y mentres els joves nacionalistes s'imposaven silenci per la justa indigació que aytals paraules els havien produït, varen sentirse tres trets de pistola, que's reproduïren en major nombre al perseguirlos els tant bararament agredits.

D'aquesta barbre escomesa son quatre'ls companys que derramaren sa ignoscèntia sanch. Quatre pacífichs obrers que no necessitan com ells predicar els ideals per las tenebres. Nosaltres els vegearem. Nosaltres els vegearem disparar arraulits á la paret fonentse en la foscor y'l vegearem també entornar-se en el cau amagant el rostre; pero no falta qui pogueu coneixer entre ells á un elegit pera regidor.

La indignacións priva de fer els merescuts comentaris y la llàstima que'n inspiran els pobres de voluntat no'ns permet proposar mides que s'imposan.

Pero si que devant de la insecuritat personal que regna'n veymen en el cas de manifestar á nostres amichs que ja es hora de no anar més confiats en la noblesa de qui espera la fosca pera fer de nosaltres víctimas del més insà dels fanatismes.

Partidaris de la llibertat individual estém disposats y han d'estarhi tots els que com nosaltres pensin, á no comportar que Barcelona sigui una reproducció de Valencia, donchs que de seguir per aquest camí la seguritat personal, no garantida per qui te obligació de ferho, arribarà á ser cosa utòpica dintre nostra ciutat.

Sabréu mantenirnos á lloc, y sense desendar, faréu per manera que 'ls homes honrats que trevallém pels ideals de veritable llibertat y de democracia, no's converteixen en carn de canó dels moderns inquisidores, valents de nit y á mansalva.

Las embusterías del publicitaris

Tant las ressenyas com els remittits, que aquests dies han publicat els fraternalis referents á la traydora agressió als companys nacionalistes enfront l'estatge de la Unió Catalanista, son un seguit de mentidas.

Vegin una prova.

El dilluns al demà *-La Publicidad* pera desmentir la versió que varias comissions havian comunicat á *El Diluvio*, de que en Marsá era qui capitanejava els grups atracadors als catalanistes, se despenjà ab una protesta firmada per mil republicans (pero de quals firmas no'n publica ni una sola) desmentint tal fet, PERO confessant que'dit senyor Marsá va REPELER LA AGRESIÓN (paraules textuals) es á dir que formava part dels grups que van pretenir assassinar als catalanistes.

Pero lo pitjor del cas es que *El Diluvio* al mateix temps, va rebre un remit firmat per la Junta de la "Fraternidad del Pueblo Seco", (la més adicta á n'en Lerroux y á *La Publicidad*) de la qual es secretari en Rocabruna, el farmacèutic de la farmacia que en Lerroux ha establert al carrer de Ponent, afirmando ab tota la bona fe, que en Marsá «ni tan solo se moví del inferior del local de la Fraternidad de la Granvia, donde se hallaba sentado al lado de su amigo y compañero Don Francisco Layret.»

Y diuhen que contan per testificarlo ab el testimoni de *cientos de presentes y con la palabra honrada de personas dignísimas y respetables dispuestas a declarar lo donde convenga*.

Y tinguis en conte que son els mateixos fraternalis que afirmen que en Marsá VA PENDRE PART EN LA AGRESIÓN.

Y son els mateixos fraternalis que també afirmen que no's va moure de la cadira al costat del Sr. Layret!

En vista d'aixó sols vos hem de dir **EMBUSTEROS!!**

Si, embusteros! perque vosaltres afirmeu á la vegada que en Marsá va pendre part en la salvatjada, y que en Marsá no's va moure de la cadira que ocupava en lo local.

O menten els *cientos de republicanos y las personas dignísimas etc., etc.*, ó menen els mil republicans. Abdós pera protestar d'una mateixa afirmació han fet afirmacions contradictòries.

Es més fàcil atrapar á un embuster que á un coix.

Els embusteros han de tenir molta me-

moria y anar ab molt cuidado al escriure y vosaltres al enviar la protesta a *El Diluvio* no os vau recordar o no sabieu que vostres companys n'hi havian enviat un'altra que desmentia tot lo que vosaltres afirmaveu.

Y queda demostrat que vostras afirmacions son un seguit d'embusterias.

Poseuvs d'acort, demaneu consell a vostres amos y... empesqueuvs un'altra mentina.

Afirmeu que en Marsá va surtir... i sense mures de dintre!

Veyam si encare trobaré babaus que s'ho creguin.

MARCEL RIU

Criminals y embusteros

A nosaltres no'n estranya res de lo ocorregut el dissapte prop passat enfront de la "Unió Catalanista."

No'n estranya la relació ja preparada y convinguda que de dits successos en fa *La Publicidad*. Els que sols de la mentida viuen, els que solsament tacant honoras y traient sempre al poble, han lograt arribar allí ahont may pels seus mèrits (perque no'n tenen ni un) hi hauran arribat, son capassos de tot, menys de fer res noble, res honrat, ni res digne de persones decentes y ben nas-cudas.

Els que han insultat a n'en Pi y Margall, els que han alabat als Portas, Marzos y Tressols, els que han tractat d'assassins, de lladres y bandolers als cubans que defensavan la República de la seva patria, els que demanaven que'l caps dels detinguts a Monjuich quant el procés dels Cambis Nous, se llensesin a las feras del Parch els mateixos que després feren servir dit procés pera enflayrarse, els perseguits per estafa, els condemnats a divuit anys de presiri per haver assassinat de traidor, aprofitant la fosca y embolicats ab una manta; las escurriallas de tots els partits polítichs, els esguerrats en totes las carreras, els que proclamant la Democracia fan destorbar mitins, republicans, els que ahir insultavan a n'en Salmeron y avuy li llepan els peus, ELS QUE MAY HAN ACEPTAT CAP CONTROVERSIA AB ELS CATALANISTAS sent aixís que'l han desafiat a dotzenes de vegadas, els que res estiman, els que no tenen afeccions, cor, ni entrañas de ser humà, etc., etc., es molt natural que embusterejin de la manera descarada que ho fan; d'un modo o altre han de dissimular els crims dels seus satélits.

Y parlém aixís; en primer lloc perque podém probar tot lo dit, y en segon lloc perque no's mereixen altra cosa's que menteixen sabent que menteixen.

NO HI HA, NO HI POT HAVER A BARCELONA CAP SEN HONRAT QUE SENSE MENTIR DESCARADAMENT PUGUI SOSTENIR QUE CAP GRUPO DE CATALANISTAS PASSÉS PER ENFRONT DE LA FRATERNITAT; MENT, per lo tant qui digui que s'apedregá dita barraca. MENT qui digui que's cantaren Els Segadors allí devant, y per lo tant MENT y son UNS EM-BUSTEROS els de *La Publicidad* al afirmar-ho aixís. Que'n portin als tribunals y allí sostindré lo que aquí afirmém.

Y no passant com NO S'HI PASSÁ per devant de La Fraternitat; podia per part dels catalanistas haverhi provocació de cap me-na? No; com es natural.

La provocació la comensaren els lerrouxistas anant a trobar als catalanistas a la Rambla de Catalunya, insultantlos ab crits de fills de..., ventu cap a La Fraternitat, provocació que'l nostres companys despreciaren seguint Rambla avall fins a la Ronda de la Universitat, ahont s'aturaren devant de casa l'arcalde, y després seguiren sempre per la part esquerra de la mateixa Ronda fins al local de la "Unió Catalanista," situat al número 15 de la esmentada via, cantonada al carrer de Balmes. Allí s'aturaren els catalanistas, cantaren "Els Segadors" y després de cantats el company Roig y Pruna improvisá un discurs elogiant a la "Unió Catalanista."

No havia acabat el nostre company la seva peroració quant de la part de la Granvia surtien un estol d'homes (?) cridant embusteros, ventu... fills de... y dispararen quatre trets de revolver sobre aquella manifestació de ciutadans pacífichs entre'ls que hi havian bon nombre de donas, que com es natural s'alarmaren y algunas se desmayaren devant la escomesa brutal de aquells criminals. Al cap de tres minuts s'aren quatre trets més, enjegats tots de l'altra banda del carrer de Balmes, o siga de la part ahont hi han situats els telégrafos, part oposada al lloc ahont eran els catalanistas.

Y los trets no'ls dispararen els assassins donant el cos, sinó ajupits darrera la tanca del carril de Sarriá, cosa que ve comprova da pel fet de que'l ferits de bala ho si-

guin sols a las camas. En Garriga, ferit per una punyalada al costat, ho sigüe a la mateixa paret de telégrafos per uns subjectes que arriobaren al lloc del succés per la part dreta de la Ronda de la Universitat, lo que prova que alguns salvatges seguian al darrera dels manifestants ab la intenció que després posaren en pràctica.

Aquesta es la relació justa y veritable de lo ocorregut; qui digui lo contrari falta a la veritat, menteix descaradament.

Y are perque la gent sensata s'acabi de convencer preguntém: si's catalanistas ha-guessim anat pera assaltar la Fraternitat, estant, com diuhem, plena de gent, hi haurian anat ab las mans a la butxaca? Si ha-guessim apedregat la fatxada per forsa hi haurian alguns vidres trencats; ahont son?

Y haurian ells, els fraternaris, esperat a agredirnos a la Ronda de la Universitat, a la banda oposada de la Fraternitat, si ha-guessim passat pel seu devant o entrat a casa seva, com ells haurian volgut, pera poguernos assassinar a mansalva?

Ab quatre o cinquents com anavam nosaltres si ha-guessim portat intenció d'assaltarlos o atropellarlos, no n'hauriam ferit algun d'ells? Ahont son els seus ferits? en lloc. Las armas que portavam els catalanistas? tampoc enlloc.

Si ha-guessim pensat que hi podian haver a Barcelona sers tan criminals com els que ens atropellen traydorament, hauriam estat tan tranquil aplaudint al company Roig devant la Unió?

Vaja... 's necessita la barra y la pocavergonya de la gent de *La Publicidad* per desfigurar els fets com ho fan.

May... may... cap periódich de Barcelona havia tingut el cinisme de mentir tant a la descarada com ho fa la gazeta lerrouxiana.

Comprendem y fins trobem llògich que's procuri defensar tant com se pugui al partidari, al amich, al reo, pero sempre honradament, no trahint la propia conciencia, que es la que deu regular els límits de lo defensable o reprobable.

Mes que dich? ¡conciencia! ¡conciencia! Si questa gent tingüe conciencia, una de dugas: o no farian lo que fan, o be'l remordiment els corsecaria.

Es lo que deyam al principi: no estimares, no tenen cor ni afeccions, son buyts de sentiments; la sang vessada ignoscement de quatre obrers, de quatre catalans, que demostraren tenir vergonya, ja que no's resignan a viure esclaus; enlloc d'inspirarlos al menys respecte, consideració, pels seus pares, fills o mullers, els inspira cinisme fins al extrém de pretendre fer passar per criminals a las víctimas, per ofesos als ofensors.

Es la táctica vella de tots els criminals; es la táctica de tots els embusteros, táctica que sols pot convencer als fanàtics y estúpits que s'empassan y tenen com a article de fe tot lo que diu *La Publicidad*.

FIBLÓ

"La Publicidad" desmentintse

Pera saber la veritat de lo que va passar el dissapte al vespre ni cal haverho vist. Ne hi ha prou ab llegir *La Publicidad* y fixar-se en las contradiccions en que incorre.

Fixinse's nostres llegidors en las contradiccions que més avall posém de manifest, y aquells que no hagin presenciat la salvatjada del dissapte passat podrán, com nosaltres, deduir la vritat de las mateixas gotillas fraternas, de las quals ne posém a seguir unes quantas, donchs resultaria feyna inacabable posarlas totas.

Deya *La Publicidad* del diumenge:

..... como un solo hombre salieron a la calle animados por las mujeres, gritando todos ¡viva España!, ¡viva la República!, ¡viva Lerroux!"

Y en la del dilluns s'affirma que

.... las pobres mujeres que se habían asomado a la puerta de Fraternidad, ante tan brutal agresión, penetraron aterrorizadas en el local, sobrecogiéndolas a muchas sínopes."

Desprenenste de lo dit que las donas, que segons la relació del diumenge animaven als fraternos, se desmayavan segons lo que publicavan dilluns.

Aném seguit.

Diu *La Publicidad* del diumenge:

Como comprenderán nuestros lectores, después de tal lección dura, severa, pero merecida por lo inaudito de la provocación, lo goso y salvaje del ataque, nadie se atrevió a ir a *La Publicidad*.

Y en cambi en la del dilluns s'affirma que

Molidos y apaleados los regionalistas, algunos de los cuales hallábanse del todo espirituosos, recobraron nuevas fuerzas y al grito de ¡Hacia *La Publicidad!* siguieron Rambla abajo dispuestos a agredirnos con mayor fortuna de la que tuvieran en Fraternidad Republicana."

Y van dugas per are: pero sens dupte pera posar més de manifest la sinceritat publicitaria, a continuació del paràgraf transcrit hi posavan el següent:

"Y tal hubieran hecho si, prevenidos los republicanos, no les hubieran salido al paso, siendo suficiente la presencia de nuestros correligionarios para que acabaran la pólvora los fermos companys de causa."

Cosa que resulta desmentida per un altre paràgraf que hi havia a continuació del que acabem de copiar, y que diu com segueix:

"El grupo, que alcanzaba a unos quinientos, entró en la calle de la Unión, dando muertas a Lerroux y a España, pero les salió al paso unas cuantas parejas de guardias civiles a caballo, cargando sobre ellos y disolviéndoles."

De manera que en un paràgraf resulta que foren els fraternos els que van acabar las agallas als regionalistas y en altre resulta que van ser els civils. Oh! las vritats de *La Publicidad*!

Y aném seguit. En *La Publicidad* del dilluns s'hi llegeix que

.... salieron del Frontón Condal los regionalistas y un grupo de unos ochientos dirigíose a la legación de Cuba, entonando durante el camino los Segadors y dando vivas a Cataluña libre. Al hallarse frente a la legación de Cuba, los regionalistas durante más de media hora, dieron repetidos muertas a España y vivas a Cuba y a Cataluña libre."

Y en el mateix número s'hi troba que no eran 800 els manifestants sinó més; y en prova aquí va aquest paràgraf:

"La manifestación realizada frente a la Legación de Cuba, sobre todo, revistió este carácter. Más de mil personas gritaron hasta de desgañitarse ¡Muera España! ¡Viva Cataluña libre! y vivas a Cuba y a Cataluña libre!"

Ja's va veyst que *La Publicidad* ne sab de dir vritats. Però apurém un xich més la cosa.

Llegeixin lo següent que té molta substància:

"¡Ah! sepan esos valientes que estábamos prevenidos.

Y que en adelante lo estaremos más."

De manera que estavan previnguts?

Gran indicí, donchs, de que sabian que aquella nit succeiria quelcom anormal.

Y creguin els de *La Publicidad* que per part dels catalanistas no's sabia que ha-gués de passar res de particular, perque altremunt haurian estat prevenidos.

Ni necessitat hi ha de demostrar lo que acabem d'affirmar, donchs els fets ens ho demostran prou.

Els ferits ho foren tots del grup de catalanistas: com s'explica que no més fossin ferits aquests y no'ls fraternos, majorment si's té en compte que si fos cert que'l catalanista havian d'anar a buscar rahons ho haurian fet anant previnguts? Però resulta tot al revés. Aquí's previnguts son els publicitaris y no'ls catalanistas.

Qui tinga ulls y vulgui veure no ha de fer més devant de la claretat de las rahons aduhidas que obrir els ulls.

JOAN LLORENS

(Del «Centre Catalunya»)

Protestas de republicans

S'han personat en nostra Redacció gran número de ciutadans que han manifestat que professaven ideals republicans, els quals han fet constar la seva protesta contra la salvatjada del dissapte, a fi de que no's atribueixi als obrers republicans, l'acte cobart que varen realisar uns quants homes sense ideal que viuen d'aquesta especialitat.

Ho fem constar ab goig. De las moltíssimes protestas que havém rebut provinentes d'entitats y personalitats nacionalistas no creyém d'interés parlarne, puig es de creure que no sols els nacionalistas, sino tots els homes honrats, professin l'ideal que vulguin, han de protestar en son intern del salvatisme inaudit dels que realisaren aquell acte.

¡Infelisos!

No ja solzament en el camp catalanista, sino en tota la Barcelona conscient y sensata; ha produhit indignació grandissima la salvatjada del dissapte.

Del modo més indigne y villá 'ls fraternos, aquesta lleigió d'infelisos enlluernats, la major part d'ells forasteralla que agraeix el seu hostatje a Barcelona portanthi la pertorbació, ha fet corre sanch de catalans que no tenen altre crím que esser enamorats de la seva terra.

No hem d'amagarho: en el primer moment d'indignació sentrem tremolar de coratje nosaltres ánimis al impuls de la ideya de venjansa; ja n'hi ha prou hem dit, si ademés d'escarnirnos y befarnos intentan assassinarnos vilment haurém de respondre insult per insult, agressió per agressió.

Aquesta ha sigut la impresió de moment, mes prompte ha vingut la reflexió y la calma y ab tota la fredor de la serenitat hem vist clar que no es pas això lo que pertoca a la honradeza de nostras intencions y a la finalitat enllayrada que perseguim.

* *

Els comentaris que la premsa perdida ha fet de la salvatjada del dissapte son de lo més cínic que imaginarse puga. El reporterisme desvergonyit dels perdidos ha acabat de guanyar-se'l títol de gent sense vergonya, donchs han mentit descaradament tractant d'enlluernar a la massa que'l llegeix.

Altra cosa no's desprén de la lectura dels paperots perdidos volgut fer creure que la escomesa va partir dels catalanistas. Vejém com podia ser això.

Si no estés en la conciencia de tothom que'l portar arms es incompatible ab el modo de ser dels catalanistas, ho demostraríam el fet de que si's catalanistas ha-gués portat arms es seguríssim y fora de dupte 'l que en la agressió del dissapte hauria resultat algun fraterno ferit, donchs es llògich que'l catalanista n'hauria fet us pera atacar.

Ara bé, com a deducció consecuentia y natural se desprén lo següent: si per part dels catalanistas hi ha-gués sagut intenció d'escarnir o escometre als fraternos es molt natural que no hi hauran anat ab las mans al cap; tot lo contrari, es de sentit comú 'l que hi hauran anat provehits de medis d'agresió y defensa, donchs de cap modo pot suposarse en els catalanistas tant poch sentit comú y carinyo a la pell que com a xays anessí a escometre als lerrouxistas sabent molt bé que entre aquests abundan els Nelos que solet acompañar-se de punyals, ganivets y armas de totes menas.

Diuhem ells que 'ls catalanistas cantaven Los Segadors, victorejavan a Catalunya y deyan altres vistes molt significatius; mes aquest argument, si ho es, se'ls gira en contra d'ells, puig no es tasca de demòcrates ni republicans l'eregrise en assalariats polícies guardadors del ordre públic atropellant el sagrat dret de la llibertat que tot ciutadá té pera manifestar els seus ideals. Aquesta feyna está encomanada a la tayfa de polícies que'n envian del Centre y no han de pèndrelihi son baix ofici homes que s'anomenen demòcrates y republi-cians.

Els quefes fraternos volen convertir en benefici propi a Barcelona en una sucursal de Valencia. Veuhen que la gent se'ls hi escapa y quelcom han d'intentar pera enardir els ànims y excitar passions, donchs mentre la atmosfera estigué caldejada no s'aclarián els nívuls que amagan el seu ropatje de vividors y trapellas.

No trevallém, donchs, pera portar ayuga al seu moli. El nostre interès ho exigeix: Barcelona, Catalunya, demana que ofeguem la indignació que en nostras cors ha produhit la darrera salvatjada y que, enlloc de rencunias ni odis, mirém la ignorancia d'aquests sers enlluernats pels Lérrouxus ab llástima, ab veritable llástima, com dihenlos: ¡INFE-LISOS!

CASSIMIR GIRALT

Republicans a defensarse

Els que de bona fe creyen en la República porque en ella hi veyen el símbol d'una era de justicia, de llibertat y progrés; els que celosos de vostres ideals, sou tolerants ab el lliure pensar dels demés homes; ha arribat l' hora de que vos poséu al aguayt si es que no voléu que se os confongui ab els enemicxs hipòcritas, y abels traidors del poble y de la República.

els catalanistes del Ateneu Barceloní denunciaven les atrocitats del procés de Montjuïc en aquells temps en què dir la veritat era un perill per imperava l'estat de guerra, ells demanaven l'estermimi dels anarquistas desde *La Publicidad*.

No son humans ni republicans els que dirigint *El Progreso* avans de començar la campanya del procés de Montjuïc preguntaven què haurà de fer? els que estafavans als obrers de la seva impremta, els que's venqueren a un Moret i Sagasta per venir a Barcelona a moure xibarri, ab tal de revertir al catalanisme, no son republicans els que escriuen *ordenes y mandos*, els que excomunican no son republicans, els que aprofitantse de la bona fe dels bons republicans, portan a Casa la Ciutat per administrar a Barcelona a gent a qui ningú coneix, forasters sense arrels en aquesta terra, gent que han pres la Casa Comunal, com si fos una oficina del Estat, o be una Aduana com aquelles de Cuba, ahont s'hi engreixavan com a porchs els afamats empleyats que espanya hi envia.

No ho son de republicans els que no tenen valor de discutir ab els catalanistes, els que no volen contribuir a la educació del poble per medi de controvèrsies, els que insultan y s'amagan, els que atropellan a ciutadans pacífics, els que assassinan a traició; la única cosa que son es protanadors de tot ideal de progrés.

¡Republicans honrats, defendem-se, apartem de nostra vora a tots aquests vividors, si es que volém de debò una República honrada, simbol de Justicia y de Progrés.

J. COMAS

Via fora!

Pera's obrers catalans

¡Es vergonyós y denigrant lo que està passant aquí a Barcelona, desde que s'ha enseñorit d'ella'l gran califa Lerroux, ajudat de tots els pinxos a sou y gent de mal viure vinduts d'altres terras y d'alguns d'aquí!

¡Es hora ja de que acabi aquest estat de cosas, y vosaltres, obrers catalans, hi podeu contribuir en gran part a acabarlo: si no ho voleu fer per vergonya y per dignitat, feu-ho por egoisme. ¡Cóm? Associatevos y fundant entitats catalanistes obreras de resistencia, pero desenmascarar als amos que volguen ferse passar per catalanistas, —y que ab això LA TRALLA de segur que no hi negaria son concurs, com ja ho ha fet alguna vegada,— que no tenen el més petit escrupol en llogar gent forastera perque trevallan per menos preu que nosaltres y son més llépols, y despresaquests mateixos forasters quan se veuen una mica las orellas son els primers que's atian a las vagas, pero que això pugui ocupar las plasmas dels vaguistes tots els parents y amichs que tenen per allí dalt. ¡Donchs quins son els principals enemichs de Catalunya, sino tots aquets forasters mal agrahits que parlen una llengua estranya, que despresaquests la feyna encara'n insultan y escarneixen, y que de mica en mica acabaran per treurens de casa si nosaltres no hi possem deturador?

A n'aquells amos avans esmentats, que's diuen catalanistes pera fernes servir als que ho som de veras de carn de canó quan a n'ells els hi convingui, cals felshi tota la contra possible quan no llaurin dret, y exigilshi, sino de grat per forsa, que primer que als de fora han de colocar als de casa, que no es digne de dirse catalanista qui no estima als catalans y no més els vol pera explotarlos.

Y als catalanistes de veritat haig de dilsh que en vista de las traydoras escomeses de que som objecte per part dels pinxos fraternos, que d'aquí en endavant quan celebrém algun acte que hi aném ben preparats y armats y estar disposats a tot, si no volém que en nom de la llibertat ens atropellin; may refiarnos dels agents de la autoritat, que aquets, com que son manats pels representants del centralisme madrileny, sempre, per rahó que tinquén, aniran en contra nostra.

¡Ditxós serà'l dia que tots els catalans ben germanans, sense distinció de classes ni matissos, imitant als nostres germans de la Finlandia, poguém donar el crit de ¡Via fora! a tota aquesta forasteralla que's deshonra y xucla la sang de las nostres venas, que aquell forà'l primer dia de la nostra llibertat!

P. CUMELLAS ARGEMÍ
(obrer tipogràfic)

Als redactors de "La Publicidad"

Dintre la societat existeix una rassa d'homes que se'n diuen criminals. Son gent sense ànima, que roben per ofici y que matan per distracció. Tothom els aborreix. Tothom se'n aparta d'ells. Y la Justicia, garantidora de la llibertat dels ciutadans, els tria y los separa.

Pero aquesta gent brutal, estúpida, d'instint tan pervers y incurable, no amaga la seva falta: la confessà, ja ab fatxanderia, ja ab remordiment;

pero la confessà. Y es per l'escrupol, d'ofici o de conciencia, que encara's resta.

Vosaltres no són aixis. Vosaltres, còmplixents o executors, sabeu prou bé qui fou'l causant de les desgracias d'avui fa vuit dies. Vosaltres, la coneixeu prou la falsetat de la novella que l'AMO os ha manat relatar. Y vosaltres el teniu prou coneigut l'autor de la salvatjada quins resultats podian ser més horribles.

Vosaltres sabeu que la colla de joves que's dirigen a la Unió no passaren per la Fraternitat, donchs anaren a cantar *Els Segadors* devant de cal Arcalde, que viu a la Ronda; pero l'AMO os mana que d'això no'n parlen. Vosaltres sabeu que una colla dels vostres sortí a esbrancar als catalanistes al passar pel monument d'en Güell; y l'AMO os ha fet tancar la boca. Vosaltres sabeu que a la Fraternitat, hont a totes les obertures hi ha finestres y vidrieras, els vidres estan encara tots sencers; y, ab tot, l'AMO os fa escriure que una gran cantitat de pedras de gres tamany varen entrar dintre'l local, ferint a donas y criatures. Vosaltres sabeu que tots els ferits varen ser recollits a la Ronda de la Universitat; y això no priva de que os fassin dir que'l tiroteig y escomesa va ocurrir devant la Fraternitat, situada a la Granvia. Y, per fi, vosaltres que heu escrit aquest paràgraf:

..... y que al verse sorprendidos por tal provocación y amenazados de ser assaltados como un solo hombre salieron a la calle animados por las mujeres, gritando todos....»—De *La Publicidad* del diumenge.

heu també escrit aquest altre:

..... apedrearon Fraternidad, resultando contusionadas varias niñas y señoritas.... sobre cogiéndolas a muchas sincopas....»—De *La Publicidad* del dilluns.

Las Agustinas zaragozanas del diumenge s'havian tornat el dilluns febles aristocràticas.

Donchs be: devant de Barcelona son encubridors d'un acte criminal, disfressat ràsterament per una novel·la.

Penseu ab la salvatjada comesa per interessats fins, que comprometen la vostra conciencia. Penseu que en aquets casos es tan criminal l'encubridor com el que l'executa. Penseu que a un home'l deshonra més una mentida que una punyalada. Penseu ab la sang vessada que ha d'entorpir el vostre són. Y penseu avans que tot que molts de vosaltres sou catalans.

Pels catalans ho dich: Escolteu la vostra conciencia que os mana sortir en defensa de la veritat.

Si no ho feu aixis Catalunya venjarà l'afront que feu passarli.

Si no ho feu aixis, s'apropa'l dia que Barcelona sabrà fer justicia.

REDENA

¡SERENITAT!

Hont arribaré... Els fets desenrotllats la nit del dissaparésser ho diuen clarament; la sèrie d'infames, miserables y cobarts atentats ho fan palpable; a la transformació d'una ciutat culta y honrada en una tribu de salvatges ríspens, en una sucursal dels presiris de Ceuta.

Cal serenitat! cal dominar nostres impulsos y reflexionar fredament pera no donar lloch a escenes impropias de nostra educació y cultura; cal donar proves de nostra honradeza y elevació d'espiritu.

L'inaudit atentat de quin uns quants companys foren víctimes es presta a un sens fi de reflexions; el descarat cinisme y innoble procedir del periódich sotmés a la despòtica autoritat del més cinich y més innoble dels homes no mereix de nosaltres, persones honradas, altra cosa que un menyspreu sobirà.

Se'n atribueix a nosaltres lo propòsit descabellat é inadmissible d'atacar a n'els esclaus del ingeni de "Fraternidad," indignes del partit a que pertanyen, quan la llògica irrefutable dels fets demostrau lo contrari; nostra noblesa característica no'n permet ni'n permetrà jamay fer semblants actes y mens encare quant les resplandors de la victoria llumenan nostre camí.

Sento encare en mas orellas el soroll dels trets enjegats per las cobardes y tremoloses mans de sers vils y miserables; sento encare las grolleras paraules sortint de las bocas acostumadas a xarropar ab avidesa las ampollas d'ayguardent, invitantnos a seguirlos pera fer lo que desitjavau a fi d'acabar son plan concebut feya días.

Las maniobras que la Junta Revolucionaria feya divendres pel carrer de Balmes y Granvia no'ls valgueren; nostra perspicacia esbulí el plan maquiavèlicament trassat pera desfogar sobre nosaltres ab tota traydoria y seguritat personal las vergonyas de sa derrota y de sa impotència.

Y borratxos de ràbia, folls de despit deixaren correr lliurement sos instins perversos y'n atacaren com ells acostuman, com atacaren a n'el company Llorens, per l'espantilla y fugint després com ho fan els miserables y cobarts apaches; saben nostra noblesa y emplearen armas de foc que permeten ferir de lluny sense exposar el cos a la venjança de nostres punys qu'eren las armas qu'aquella nit teníam; y si un varen ferirne ab arma blanca va ser soportant tot sol en mitjà de la fosca; saben nostra fermesa y fugiren com porques llebres a refugiar-se en son cau de Fraternidad (?) Republicana... ¡No teniam armas! ells, protegits per las ombras de la nit, ajupits darrera las tancas del carril de Sarrià en el carrer de Balmes ens abrusavan a trets de revòlver y nosaltres, entre tants com eram no s'hi pogué trobar una arma pera castigar com se mere-

xia sa inconcebible vilesa; som tan honrats que de moment creguem que eran altres mans las que havien fet foch; ens resistim a creure que entre republicans n'hi haguessin de tant miserables... ¡no ho eran!, ¡no podian ser ho's que'ns atacaren ab la crudeltat y la cobardia de hienal! ¡ens resistim a creure que hi ha gués gent tant malvada!... ¡no'ns recordàvam que entre els republicans s'hi han ajuntat nombrosos estols de malvats que ab sos fets deshonran continuament la pura idea de República! ¡no'ns recordàvam que'l que estan fora de la llei desconeixen per complir las més rudimentaries ideas de caballerositat y de noblesa!

Som tan honrats que pregarem a n'els vigilants y serenos que cap a nosaltres corregeuen, que'n registressin un a un pera que poguessin testimoniar que no duyan cap arma y aquets vetlladors de la seguretat pública no volgueren ferho perque al mirarnos a la claror de sos fanals vegeuen que en nostres ulls hi resplandia la noblesa y l'orgull que dona el tenir la conciència neta y tranquila; perque en nostres caras s'hi reflexava la fonda y veritable indignació causada per lo cometé d'un fet incalificable.

[Serenitat!... No hem pas d'ajudarlos a convertir Barcelona en una Valencia; no hem pas d'ajudarlos en sa feyna destructora; no hem d'emprar els medis que ells emplean; nostra actitud ha d'esser la de sempre, a n'els insults grossos sortits de sos gorjas alcohòlicos hem de contestar ab el més despectiu silenci... y si'n agredeixen repelir sus brutals agressions serenament, però ab mà forta y inexorable.

Nosaltres som sers lliures, cults y honrats; en nostres fronts hi resplandeix la sublim belleza de nostres idees enlayradas; en nostre interior hi sentim la inefable satisfacció de nostres accions sempre rectas, sempre nobles y no'n hem de colzejar ab sers que a las señals d'esclavatges impreses en sus galatas per las contínuas fuetades de son amo, hi uneixen en son front lo vergonyós estigma d'una acció vil y cobarda.

Seguim nostre camí sempre altius; sense fer cas de las serpetes que volen infiltrar en nostres cossos lo verí de sa baba asquerosa.., si volen picarnos sapigüemlos aixafar sense compassió no fentlos ni l'honor d'una de nostres mirades, apartant els ulls de son cos fastigós per fixarlos sempre, sempre en nostre deber, en nostra cultura y en nostra educació!

A. FONT Y LAPORTA

¡QUÍ HA ESTAT?

Si aném confegint, arriaré a sapiquer de llegir. Quan jo era noi, me recordo que aquesta era la frase del mestre. Es per això que are, quan se tracta de cosas desconegudas, hem d'anar confegint pera arriar a llegir el nom del valent que fa fer las valentias.

El dia—o millor dit, LA NIT—que nostre company Llorens fou escomés a traició, el cap-gros del republicanisme barato, estava acompañat de més de dos dels seus (els valents sempre van sols) al carrer de Vertrallans, prop del carrer de la Canuda. Allà, la fosca que sembla que l'havia d'amparar no va impedir que sigués vist y conegut per una dona higiènica de las que l'nostre Manantiales permet, corre a totas horas pels carrers y ramblas de Barcelona. Aquella dona, potser ab la afició d'haver vist al seu emperador ho va dir al amo y als dependents d'una botiga dels voltants ahont anava a comprar; tant que l'amo de la botiga que no coneixia personalment al amo de las masses, va arrivar dissimuladament fins al punt ahont aquell estava esconejat pera pêndreli la fesomia.

Això succeixia a las vuit; a quarts de nou, En Llorens fou agredit per la espantilla.

El dia—o millor dit, LA NIT—que fou escomés a traició un aplech de ciutadans honrats, avuy ne fa vuit, aquell mateix senyor, l'amo del republicanisme unitari s'estava a la porta de la Alhambra acompañat de més de dos dels seus (repeteixo que ls valents sempre van sols).

Això succeixia a quarts de dotze; a la una, aquells ciutadans honrats eran escomesos a trets de pistola una mansana més enllà, y, com quan En Llorens, per la espantilla.

De lo d'En Llorens, el portaveu del unitarisme republicà no'n digué res.

De lo d'are si que n'ha parlat; més considerant que'l seu obraván en lleigitima defensa.

No varen tampé obrar en lleigitima defensa els agressors d'En Llorens?

Nosaltres creyem, estém convensuts de que sí.

Mes; c'era en defensa propria, en defensa dels que atacaven?

No; perque en un ni en altre cas havíen estat escomesos.

En lleigitima defensa de qui, donchs?

No hauria estat del cap-gros del unitarisme republicà, del mateix que casualment poch avans de la comissió d'atropells se troba a la vora del lloch dels crims?

Que respondigu les conciències dels honrats ciutadans catalans que podrian empotarse las culpas de las salvatjades.

K. TA. LA

¡QUE NO PARLI!

En Lerroux ha enviat el següent telegrama:

"Madrid.—Ministro Gobernación. Enterado telegrama dirigido diputados Rusiñol, Girona, Rahola, Albó, más un tal Plaja, apresúrome rogarle analice valor moral afirmaciones tales sujetos que mienten a sabiendas o proceden como cobardes. Inclínome creer ambas cosas.

No fué banquete regionalista sino orgia separatista.

No son honrados ciutadans catalans que gritan muera España, sino borrachos o canallas.

No fueron varios sino muchedumbre.

No estaba previsto suceso sino que surgió entre maldiciones patria vapores alcohólicos.

Cierto existe indignación, pero contra firmantes telegrama que empujaron pobre rebano fanáticos, quedándose ellos café Continental, donde esperaban llevárnos mi cabeza como trofeo.

Demostración ralea ese cotarro: ya verá V. E. como no pidenme explicaciones. Impídenme sexo.

Verdad que quienes mienten sabiendo haciéndose solidarios mueras España no saben ni pueden proceder como caballeros ni como hombres.—Alejandro Lerroux, diputado Cortes, director *Publicidad*. Espero sentado.

Donchs ja pots esperar sentat. No hem de dir res més que transcriure aquestes curtes ratllas.

Els ciutadans de bona fe que encare segueixen a n'aquest home que tan galleja, s'apiguan d'una vegada a qui segueixen.

En la *Gaceta de Madrid* del 19 de Mars de 1895, en la página n.º 1.028, primera columna, s'hi troba l'següent edicte:

"Juzgados de primera instancia. Albacete

D. QUIRICO BARRIO Y SAIZ, Juez de instrucción de esta capital.

Por la presente requisitoria se cita, llama y emplaza al procesado D. Alejandro Lerroux, vecino de Madrid y redactor del periódico "El País," para que dentro del improrrogable plazo de diez días, contados desde el siguiente a la inserción de este documento en la "Gaceta de Madrid," compareca ante este Juzgado a rendir indagatoria en el sumario que se le sigue por estafa, apercibido que de no hacerlo será declarado rebelde.

Ruego a las autoridades y agentes de la policía judicial procedan a la busca, captura y prisión del procesado, así como que conduzcan al mismo a la cárcel de esta ciudad a mi disposición.

Dada en Albacete a 7 de Marzo de 1895